

Innst. S. nr. 128

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument nr. 8:9 (2008–2009)

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Ib Thomsen, Bård Hoksrud, Jan-Henrik Fredriksen og Karin S. Woldseth om å forhindre statlig forskjellsbehandling og konkurransevridding mellom nærbutikker

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Nærbutikken er en viktig møteplass som ofte har en mer omfattende funksjon enn bare det å skaffe lokalbefolkningen og andre tilgang på dagligvarer. Strategien til mange bygdebutikker er å skaffe seg flere ben å stå på, og mange tilbyr et bredt utvalg av tilleggstjenester.

De butikkene som tilbyr tilleggstjenester fra statlige monopolaktører, kan etter forslagsstillernes mening få et konkurransefortrinn overfor andre nærbutikker. Dette er en utilsiktet konkurransevridding. Ikke alle butikker som ønsker å tilby spillprodukter fra Norsk Tipping får lov til dette, og NT har en rekke kriterier i forbindelse med utvelgelse av nye kommisjonærer. Ved ansettelse av nye kommisjonærer i utkantstrøk har NT et samarbeid med MERKUR-programmet (MERKUR – merkantilt kompetanseprogram for utkantbutikkene i regionene) hvor MERKUR foreslår aktuelle kandidater som vurderes av Norsk Tipping innenfor prioriterte rammer.

Vinmonopolets nettbutikk tilbyr fraktfri forsendelse og utlevering av varer til kunder i kommuner uten vinmonopolutsalg, og dette gjøres på bakgrunn av en rammeavtale mellom Vinmonopolet og Posten fra 1994. Dette innebærer at nærbutikkene med "Post i Butikk" i slike kommuner får en ytterligere konkur-

ransefordel gjennom at de i tillegg til posttjenester også fungerer som vin- og spritutsalg. Forslagsstillerne ser for seg at man kan unngå konkurransevridding ved å la norske nærbutikker tilby vinmonopol-tjenester etter samme modell som "Post i Butikk".

Statlige monopolaktører bør være bevisste på konkurransevridding de legger opp til. Forslagsstillerne mener derfor at alle nærbutikker med omsetning over et visst nivå bør få lov til å tilby tjenester fra statsmonopolene Norsk Tipping og Vinmonopolet, uavhengig av hvor mange andre butikker i nærheten som tilbyr disse tjenestene. Forslaget bør også omfatte enhver annen butikk som omsetter dagligvarer, inkludert bensinstasjoner og store kiosker.

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

I

Stortinget ber Regjeringen åpne for at nærbutikker som ønsker det, skal få mulighet til å tilby Norsk Tippings spilltjenester.

II

Stortinget ber Regjeringen utrede en ordning med "minipol" i matbutikker, basert på suksessmodellen Post i Butikk."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppebøen Hansen og Arne L. Haugen, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kieland Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, fra Høyre, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan,

fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfohn, fra Senterpartiet, lederen Ola Borten Moe, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til forslaget fra Per-Willy Amundsen, Ib Thomsen, Bård Hoksrud, Jan-Henrik Fredriksen og Karin S. Woldseth om å forhindre statlig forskjellsbehandling og konkurransevridning mellom nærbutikker.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser videre til forslaget om at dagligvarebutikker, bensinstasjoner og store kiosker med omsetning over et visst nivå skal få lov til å tilby Norsk Tippings spilltjenester. I tillegg foreslås det at Regjeringen utreder en ordning hvor samme type utsalgssteder kan tilby vinmonopoltjenester etter samme modell som "Post i Butikk".

Flertallet mener at nærbutikken er helt sentral i mange lokalsamfunn. Mange nærbutikker må også ha mange bein å stå på for å sikre en forsvarlig drift. Ved å tilby ulike varer og tjenester kan også nærbutikken gi et bedre tilbud. Det er et mål for flertallet å støtte nærbutikkene, blant annet gjennom merkantilt kompetanseprogram for utkantbutikkene i regionene, MERKUR.

Flertallet viser til at forslagsstillerne ønsker at alle dagligvarebutikker, bensinstasjoner og store kiosker med omsetning over et visst nivå skal kunne tilby spilltjenester fra Norsk Tipping, og at dette skal være en overgangsordning inntil en avvikling av spillmonopolet har funnet sted. Flertallet mener at spillmonopolet er viktig for å finansiere lokale idretts- og kulturtiltak. I tillegg er det helt sentralt å forebygge negative konsekvenser av pengespill. Flertallet viser til at i dag går 0,5 pst. av overskuddet til Norsk Tipping til tiltak mot spilleavhengighet og at antall samtaler på Hjelpelinjen for spilleavhengige har gått ned fra 3 505 samtaler i 2005 til 2 217 i 2007. Flertallet vil derfor ikke støtte et forslag hvor målet er å avvikle det norske spillmonopolet. I tillegg kan hensynet til driften av Norsk Tipping tilsi at det ikke er ønskelig at butikkene automatisk skal få lov til å tilby spilltjenester.

Flertallet mener at det å være kommisjonær for Norsk Tipping er viktig for mange nærbutikker og at en rekke kommisjonærer har vært omfattet av MERKUR-programmet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til brevet fra Nærings- og handelsdepartementet, datert 27. november 2008, der kultur- og kirkeministeren skriver at departementet har "bedt Norsk Tipping vurdere

om kravene til omsetning for kommisjonærer kan nyanseres hvis hensynet til tilgjengelighet og kanalisering av folks spillebehov tilsier det". Dette flertallet støtter dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at forslagsstillerne ønsker at alle dagligvarebutikker, bensinstasjoner og store kiosker med en omsetning over et visst nivå skal få lov til å tilby tjenester fra Vinmonopolet etter modellen "Post i Butikk". Denne ordningen skal være en overgangsordning inntil en avvikling av Vinmonopolet har funnet sted. Flertallet mener at en slik endring vil føre til en mangedobling av antallet utsalgssteder og i praksis undergrave Vinmonopolet. Flertallet viser for øvrig til svaret fra helse- og omsorgsministeren i brevet fra Nærings- og handelsdepartementet, datert 27. november 2008.

Flertallet mener at Vinmonopolet er et helt sentralt virkemiddel for å redusere skadevirkningen av bruk av alkohol i Norge. Flertallet vil derfor ikke støtte et forslag som kan undergrave Vinmonopolets stilling og der målet er å avvikle det norske vinmonopolet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at helse- og omsorgsministeren, i brevet fra Nærings- og handelsdepartementet, datert 27. november 2008, skriver at "Regjeringen er opptatt av at tilgjengeligheten til Vinmonopolets tjenester skal være så lik som mulig på landsbasis". Dette flertallet støtter denne målsettingen og viser til at Vinmonopolet i 2007 opprettet en prøveordning med ni filialer, såkalte minipol, med begrenset areal, begrenset sortiment og begrensede åpningstider. Dette flertallet mener at denne ordningen, som blant annet prøves ut i Namsskogan, videreføres. Dette flertallet viser i tillegg til Vinmonopolets ordning med fjernsalg. Ordningen innebærer blant annet at innbyggere i kommuner uten vinmonopolutsalg kan få varer fraktfritt tilsendt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at det i forslaget vises til at strategien til mange bygdebutikker er å skaffe seg flere ben å stå på, at mange tilbyr et bredt utvalg av tjenester og at de butikkene som tilbyr tilleggstjenester fra statlige monopolaktører, kan få et konkurransefortrinn overfor andre nærbutikker. Det foreslås at Regjeringen åpner for at nærbutikker som ønsker det, skal få mulighet til å tilby Norsk Tippings spilltjenester, og at Regjeringen

utreder en ordning med "minipol" i matbutikker, basert på suksessmodellen Post i Butikk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at offentlige myndigheter skal legge opp til likeverdige konkurranseforhold for nærbutikker, og at dette skal legges til grunn for muligheten til å kunne tilby tilleggstjenester fra offentlige aktører som spillprodukter fra Norsk Tipping. Disse medlemmer viser til at en annen form for konkurransevridding som rammer mange nærbutikker, er praktiseringen av dagens ordning med "Post i butikk", der disse butikkene også fungerer som vin- og spritutsalg etter en avtale om forsendelse og utlevering av varer mellom Posten og Vinmonopolet. Disse medlemmer mener at man kan unngå denne konkurransevriddingen ved å la norske nærbutikker tilby vinmonopoltjenester etter samme modell som "Post i butikk":

På bakgrunn av dette fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen åpne for at nærbutikker som ønsker det, skal få mulighet til å tilby Norsk Tippings spilltjenester."

"Stortinget ber Regjeringen utrede en ordning med "minipol" i matbutikker, basert på suksessmodellen Post i Butikk."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til svarbrev til komiteen fra statsråd Sylvia Brustad datert 27. november 2008 (vedlagt). I brevet fremheves at

"Kravene til rasjonell drift gjør at Norsk Tippings egne forretningsmessige vurderinger ligger til grunn for valg av kommisjonær. Det ligger utenfor formålet med Norsk Tipping å benytte kommisjonærstatus som et rent distriktpolitisk virkemiddel. Norsk Tipping er imidlertid opptatt av å yte god service til sine spillere i distriktene. Selskapet tar derfor distrikts-hensyn når hensynet til forsvarlig forretningsdrift gir rom for det."

Det fremgår videre at Kultur- og kirkedepartementet har bedt Norsk Tipping vurdere om kravene til omsetning for kommisjonær kan nyanseres hvis hensynet til tilgjengelighet og kanalisering av folks spillebehov tilsier det. I brevet vises det også til at den norske alkoholpolitikken i stor grad baserer seg på tilgjengelighetsbegrensende tiltak på befolkningsnivå, og at en ordning tilsvarende "Post-i-butikk" for salg av alkoholholdig drikk ikke vil være forenlig med monopolordningen.

Disse medlemmer ser ikke bort fra at kriteriene for retten til å bli tippekommisjonær kan medføre utilsiktede konkurransevriddende effekter. Disse medlemmer mener derfor det kan være

grunn til å se nærmere på disse kriteriene. Samtidig bør Norsk Tipping fortsatt kunne legge forretningsmessige vurderinger til grunn for valget av kommisjonær, og på denne bakgrunn finner disse medlemmer ikke å kunne støtte et forslag som innebærer at alle nærbutikker som ønsker det, skal få mulighet til å tilby Norsk Tippings spilltjenester.

Disse medlemmer viser til at Høyre og Venstre legger til grunn at alkohol er et lovlig nytelsesmiddel. Samtidig må det sees hen til sosialpolitiske hensyn i utformingen av politikken på dette området. Den norske alkoholpolitikken har bidratt til å holde totalforbruket av alkohol og de alkoholrelaterte skadene på et mer moderat nivå enn i andre europeiske land.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av den kommunale friheten og det lokale ansvaret for alkoholpolitikken. Videre vil disse medlemmer understreke at oppslutning om alkoholpolitikken krever rimelig tilgjengelighet til kjøp av alkoholholdige varer i hele landet. En rekke mindre kommuner står uten eget pol, og vil heller ikke kunne påregne eget pol av hensyn til lønnsomheten.

Komiteens medlemmer fra Høyre vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede en ordning med pol i butikk i kommuner uten eget pol."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil understreke viktigheten av å ha en overordnet nasjonal spillpolitikk. Samtidig skal lokale myndigheter ha en betydelig frihet innenfor nasjonale rammer. Den enkelte kommune må gis større innflytelse over spillpolitikken innenfor kommunens grenser. På samme måte som en kommune kan avgjøre i hvilken form salg av øl skal gjøres (butikk eller monopol), skal en kommune ha betydelig innflytelse over bl.a. antall automater, hvor de skal plasseres, hvem som skal være kommisjonær(er) mv. Dette forutsetter at hver enkelt kommune utvikler en helhetlig spillpolitisk plan, på samme måte som kommunene i dag har en alkoholpolitisk plan og planer for det fysiske miljøet i kommunen.

Det bærende prinsipp for disse medlemmers tilnærming til spillpolitikken er at det offentlige fastsetter en fornuftig balanse mellom kontroll og frihet for borgerne. Disse medlemmer mener at et av hovedproblemene med dagens spillpolitikk er mangelen på helhetlig tenkning. Mange av elementene i spillpolitikken sees på som løsrevet fra en større sammenheng og blir behandlet deretter, parallelt med at det skjer en kontinuerlig utvikling innenfor spillmarkedene som aktualiserer viktigheten av politisk debatt og det å anlegge et bredt og helhetlig

perspektiv mht. dette feltet. Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 2 (2008–2009) hvor Venstre sammen med Fremskrittspartiet og Høyre fremmet forslag om en helhetlig gjennomgang av norsk spillpolitikk og fremtidige utfordringer knyttet til denne. Disse medlemmer vil igjen vise til Budsjett-innst. S. nr. 2 (2008–2009) hvor Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med sak om å åpne kommisjonærnettverket for andre aktører enn Norsk Tipping AS, og forslag om en full gjennomgang av rammevilkårene for drift av lotterier, og fremme forslag om endringer i lotteriloven for å sikre bedre utnyttelse av det potensialet som ligger i lotterivirksomheten. Disse medlemmer viser til at spilleavhengighet er et voksende problem i dagens samfunn, derfor bør Norsk Tipping og andre som har omsetning fra alle typer pengespill, betale et årlig beløp til tiltak mot spilleavhengighet. Hjelpelinjen for spilleavhengige har mottatt et voksende antall henvendelser de senere år, og er ett av tiltakene som bør styrkes. Tiltak mot spilleavhengighet skal ikke bare begrenses til pengespill, men også omfatte andre avhengighetskapende spilltyper, herunder dataspill. Disse medlemmer mener det bør satses mer på forskning på spilleavhengighet, kompetanseheving i helsesektoren, samt at offentlige myndigheters tilsyn med spill må styrkes.

Komiteens medlem fra Venstre vil påpeke at på mange mindre steder i Norge har ikke Vinmonopolet utsalg, på tross av at innbyggerne i kommunen ønsker et slikt utsalg. Dette medlem vil at kommunene selv skal få bestemme om de ønsker et alkoholutsalg. Dette medlem viser til at Venstre går inn for at kommunene skal kunne tillate salg av vin i butikker som oppfyller alminnelige vilkår for salg av alkoholholdige drikkevarer.

I svarbrev til komiteen fra statsråd Sylvia Brustad datert 27. november 2008 (vedlagt) vises det til at Vinmonopolet sommeren 2007 startet en prøveordning med å opprette 9 filialer (utsalg med begrenset areal, begrenset sortiment og begrensede åpningstider). Denne ordningen skal evalueres av Vinmonopolet og SIRUS. Dette medlem forventer at Regjeringen vil legge evalueringen frem for Stortinget på egnet måte når den foreligger. Dette medlem mener at hvis denne prøveordningen viser seg å fungere godt, så bør den bli en permanent ordning, slik at kommuner uten Vinmonopol får anledning til å

åpne slike filialer. Dette medlem er klar over at økt tilgjengelighet til alkohol kan føre til økt misbruk. Modellen med vinmonopol er et av de viktigste tilgjengelighetsbegrensende tiltakene vi har i Norge. Derfor mener dette medlem at en ordning med vinmonopolfilialer, i de kommunene som vil ha slike, er en god ordning mht. fare for økt forbruk.

Dette medlem vil på denne bakgrunn ikke støtte forslaget om å be Regjeringen utrede en ordning med "minipol" i matbutikker, basert på suksessmodellen Post i Butikk.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen åpne for at nærbutikker som ønsker det, skal få mulighet til å tilby Norsk Tippings spilltjenester.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen utrede en ordning med "minipol" i matbutikker, basert på suksessmodellen Post i Butikk.

Forslag fra Høyre:

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen utrede en ordning med pol i butikk i kommuner uten eget pol.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument nr. 8:9 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Ib Thomsen, Bård Hoksrud, Jan-Henrik Fredriksen og Karin S. Woldseth om å forhindre statlig forskjellsbehandling og konkurransevridning mellom nærbutikker – bifalles ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 22. januar 2009

Ola Borten Moe

leder

Elisabeth Røbekk Nørve

ordfører

Vedlegg**Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen,
datert 27. november 2008****Dokument 8:9 (2008-2009) - Representantforslag
om å forhindre forskjellsbehandling og konkurransevridning for nærbutikker**

Jeg viser til brev av 20. november d.å. fra næringskomiteen vedrørende representantforslag nr. 8:9 (2008-2009)

Storingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Ib Thomsen, Bård Hoksrud, Jan-Henrik Fredriksen og Karin S. Woldseth har fremmet forslag om å forhindre statlig forskjellsbehandling og konkurransevridning mellom nærbutikker. Mer konkret ber de regjeringen:

1. Om å åpne for at nærbutikker som ønsker det skal få mulighet til å tilby Norsk Tippings spilltjenester.
2. Om å utrede en ordning med "minpol" i matbutikker, basert på suksessmodellen Post i Butikk.

De forslag som her fremmes berører Norsk Tipping og Vinmonopolet. Det er henholdsvis kultur- og kirkeministeren og helse- og omsorgsministeren som er ansvarlig på disse områdene. Jeg har oversendt problemstillingene til dem for vurdering.

Kultur- og kirkeledningsministeren svarer følgende:

"Rammene for Norsk Tippings virksomhet reguleres av lov om pengespill, spillreglene for de enkelte spill og vedtekter fastsatt for selskapet. Norsk Tippings formål er fastsatt i vedtektenes § 2:

Selskapet skal i henhold til spilleregler fastsatt av departementet avholde og formidle pengespill i betryggende former under offentlig kontroll, med sikte på å forebygge negative konsekvenser av pengespillene, samtidig som det gjennom rasjonell drift av selskapet skal legges til rette for at mest mulig av overskuddet fra spillene kan gå til formål som nevnt i pengespilloven § 10.

Kravene til rasjonell drift gjør at Norsk Tipping egne forretningsmessige vurderinger ligger til grunn for valg av kommisjonærer. Det ligger utenfor formålet med Norsk Tipping å benytte kommisjonærstatus som et rent distriktpolitisk virkemiddel. Norsk Tipping er imidlertid opptatt av å yte god service til sine spillere i distriktene. Selskapet tar derfor distrikts-hensyn når hensynet til forsvarlig forretningsdrift gir rom for det. Norsk Tipping deltar også aktivt i næringsutviklingsprosjekt dersom selskapets forretningsmessige målsettinger kan ivaretas. En rekke kommisjonærer har bl.a. vært omfattet av det såkalte Merkur-programmet.

Departementet har imidlertid bedt Norsk Tipping vurdere om kravene til omsetning for kommisjonær kan nyanseres hvis hensynet til tilgjengelighet og kanalisering av folks spillebehov tilsier det."

Helse- og omsorgsministeren svarer følgende:

"Alkohol er det rusmiddelet som forårsaker mest sosiale og helsemessige skader. Ifølge WHO er alkohol den tredje viktigste risikofaktor til sykdom og tidlig død i industrialiserte land. Alkohol er involvert i mange trafikkulykker og andre ulykker som innebærer alvorlige personskader og dødsfall. Alkoholbruk medfører store kostnader for arbeidslivet. Rokkansenteret anslo i 2004 de årlige alkoholrelaterte kostnadene for norsk arbeidsliv til å være om lag 12 milliarder kroner, og i tillegg er det grunn til å anta at alkoholrelaterte problemer er en betydelig underrapportert årsak til sykefravær og for tidlig pensjonering, slik at det reelle tallet trolig er enda høyere. I et slikt perspektiv er det viktig, i størst mulig grad, å begrense de skader bruk av alkohol kan medføre.

Forebyggingen av alkoholproblemer i Norge har et såkalt befolkningsperspektiv. Dette innebærer at vi benytter oss av virkemidler som er rettet mot befolkningen som helhet, ikke bare mot enkeltgrupper. All forskning viser at dette er en riktig strategi. Vi skal ha en alkoholpolitikk som ivaretar de svake gruppene i samfunnet.

Den norske alkoholpolitikken baserer seg i stor grad på tilgjengelighetsbegrensende tiltak på befolkningsnivå. Alkoholpolitikken er en helhetlig konstruksjon der betydningen av ett virkemiddel hviler på og forsterkes av andre virkemidler. Salg av alkoholholdig drikk som inneholder mer enn 4,7 volumprosent alkohol kan bare foretas av Vinmonopolet på grunnlag av kommunal bevilging til utsalgssteder i kommunen. Ordningen med vinmonopol er et av de viktigste tilgjengelighetsbegrensende tiltakene. Monopolordningen fører også til fravær av kjøpepress mot forbruker fordi det ikke foreligger privatøkonomiske interesser knyttet til salg av alkohol. Nasjonal og internasjonal forskning viser at statlig detaljmonopol er et effektivt virkemiddel for å begrense omsetningen av alkoholholdig drikk, og derigjennom de skader bruk av alkohol kan ha. En tilsvarende ordning til "Post-i-butikk" for salg av alkoholholdig drikk vil ikke være forenlig med monopolordningen. Monopolordningen baserer seg på at AS Vinmonopolet driver sine utsalg selv. Regjeringen har i Opptappingsplan for rusfeltet slått fast at de viktigste virkemidlene i alkoholpolitikken, herunder vinmonopolordningen, skal opprettholdes.

Vinmonopolet er et alkoholpolitisk virkemiddel. Det vil ikke være økonomisk forsvarlig å opprette utsalg i alle kommuner som ønsker det, da det ut i fra økonomiske hensyn må være slik at utsalg må dekke sine egne driftskostnader. Når det er sagt, er Regjeringen opptatt av at tilgjengeligheten til Vinmonopolets tjenester skal være så lik som mulig på landsbasis. Tilgjengelighet til selskapets tjenester på landsbasis løses hovedsakelig på to måter – gjennom opprettelse av mindre utsalg tilpasset distriktsområder og fjernhandel. Fjernhandelsløsningene, salg via kundesenter og salg via internett skal bidra til

økt tilgjengelighet, bl.a. for personer som har lang reisevei til nærmeste utsalg. Kunder som bor i kommune uten vinmonopolutsalg, tilbys også fraktfri forsendelse av Vinmonopolets varer når disse bestilles via kundesenter eller internett. Videre har Vinmonopolet distriktsbutikker som skal bidra til at det kan opprettes utsalg i mindre kommuner hvor det ikke er mulig/økonomisk grunnlag for å opprette ordinære utsalg. Det vises også til at Vinmonopolet sommeren 2007 fikk Regjeringens tillatelse til - som en prøveordning - å opprette 9 filialer (utsalg med begrenset areal, begrenset sortiment og begrensede åpningstider). Ordningen skal evalueres av Vinmonopolet og SIRUS.

Den kommunale friheten er også et sentralt moment i alkoholpolitikken, som det tradisjonelt sett har vært stor oppslutning om på Stortinget. Som en følge av dette, er det opp til den enkelte kommune å innvilge søknad fra Vinmonopolet om å opprette utsalg i den enkelte kommune. Slik bør det etter mitt syn fortsatt være, noe som innebærer at enhver butikk som omsetter dagligvarer, ikke kan få omsette alkoholholdig drikk.

Hva angår anførselen om at Vinmonopolet må få informere sine kunder om sine produkter, bl.a. publikumssmaking, er det slik at Norge har et reklameforbud som setter skranker for hvilken informasjon som kan gis til forbrukerne. Reklameforbudet er både helsehellig og medienøytralt. Etter mitt syn bør man ikke uthule dette forbudet gjennom å tilby publikumssmaking, da reklameforbudet er en viktig del av helheten i den norske alkoholpolitikken.

Når det gjelder anførselen om at lokale produsenter bør få delta i ordningen, vil jeg vise til at markedsadgangen for alkoholholdig drikk med høyere alkoholinnhold enn 4,7 volumprosent gjennom Vinmonopolet er utførlig regulert i forskrift 30. november 1995 nr. 938 om AS Vinmonopolets innkjøpsvirksomhet mv (innkjøpsforskriften). Vinmonopolets etiske regler er strenge og forbyr leverandørene å henvende seg direkte til butikkene med

produktinformasjon. Slike regler er funnet nødvendige for å hindre uønsket påvirkning og sikre tillit til at monopolordningen gir rettferdig markedsadgang. Det ligger i sakens natur at de etiske reglene også må gjelde for leverandørene av lokale produkter. Alle leverandører har imidlertid anledning til å henvende seg til Vinmonopolets kjedekontor (hovedkontoret) for å informere om produktene. Slik produktinformasjon fra leverandørene publiseres på Vinmonopolets interne nettsider og er tilgjengelig for alle butikkene. Grupper av leverandører kan også invitere butikkanstatter til prøvesmaking av produktene sine etter henvendelse til Vinmonopolets kjedekontor. Det er viktig at de markeds- og informasjonsmuligheter som faktisk foreligger for lokale produkter, blir benyttet av leverandørene. Det tilligger samtidig Vinmonopolet et ansvar for å følge etterspørselen etter lokalt produserte produkter så tett at innkjøp foretas til basisutvalget, der det med sannsynlighet er kundegrunnlag for landsdekkende distribusjon.

Forslagsstillerne anfører også at forslaget bør omfatte enhver annen butikk som omsetter dagligvarer, inkludert bensinstasjoner og store kiosker. Det er i dag uttrykkelig slått fast i alkoholforskriften at det ikke kan gis salgsbevilling for alkoholholdig drikk til bensinstasjon eller kiosk. Forslaget innebærer altså på dette punkt ikke bare et brudd med monopolordningen, men er også i strid med forskriftsbestemmelsen. Begrenset tilgjengelighet er som nevnt et sentralt moment i alkohollovgivningen, og det er etter mitt syn ikke ønskelig at bensinstasjoner og kiosker skal kunne selge alkoholholdig drikk.

Fordi det er ønskelig å opprettholde monopolordningen, og derigjennom begrense de skadevirkninger bruk av alkohol kan gi, vil det etter mitt syn ikke være aktuelt å utrede en ordning med "minipol" i matbutikker, basert på modellen Post i butikk. Regjeringen vil arbeide for en så lik tilgjengelighet til Vinmonopolets tjenester som mulig på landsbasis, men dette må gjøres innenfor de eksisterende rammer for alkoholpolitikken."

